

Tu un privātums

Daļībnieki aplūkos, kāda veida informāciju ieteicams neizpaust citiem, kā pielāgot privātuma iestatījumus sociālajos tīklos un kā pamatot savus izvēlētos iestatījumus (piemēram, kāpēc noteikts saturs ir pieejams tikai draugiem vai publiski).

Materiāli

Minēšanas spēles izdales materiāls

Minēšanas spēle

1. daļa

Sadarbība grupā

Izdali minēšanas spēles izdales materiālu un lūdz katram dalībniekam to aizpildīt. Lūdz dalībniekiem izvēlēties četrus informācijas veidus, ar ko dalīties, un paskaidro, ka atklāsi viņu uzrakstīto informāciju pārējai grupai. Lūdz viņiem paturēt otro lapu.

Atvēli dalībniekiem 10 minūtes uzdevuma paveikšanai. Pēc tam savāc izdales materiālus.

Informācijas sniegšana skolēniem

Tagad es izlasīšu daļu informācijas katrā lapā. Sadaļā “Minēšana” ieraksti savu minējumu — kurš dalībnieks, tavuprāt, aizpildīja konkrēto lapu.

Sadarbība grupā

Pārlūkojot izdales materiālus, iesaistiet grupu diskusijā.

Jautājumi skolēniem

Vai bija fakti, kurus jūs nevienam neatklājāt? Kuri tie bija? Kāpēc?

Vai visi pieņēma vienādus lēmumus par informāciju, ko atklāt? Kāpēc? Kāpēc nē?

Vai atkarībā no auditorijas tu atklātu vairāk vai mazāk šīs informācijas? Kāpēc? Kad jūs ar to dalītos?

Cik vienkārši bija uzminēt, kurš dalībnieks ko uzrakstīja/pateica?

Vai bija gadījumi, kad kāda atbilde netīši atklāja kaut ko vairāk (piemēram, kāds atklāja savu mīļāko ēdienu un tādējādi norādīja, kurai kultūrai pieder)?

Kādus pieņēmumus, jūsuprāt, citi cilvēki varētu izteikt par jums, ja jūs dalītos ar informāciju, ko uzrakstījāt minēšanas spēles laikā?

2. daļa

Informācijas sniegšana skolēniem

Privātums ir iespēja kontrolēt, ko citi zina par jums. Tu katrs nosaka pats — stāstot par sevi (piemēram, atklājot citiem savu adresi vai savas iecienītākās nodarbes) vai pavadot laiku kopā ar citiem (piemēram, dodoties uz veikalu ar draugiem un

izvēloties preces). Privātumam ir nozīme gan brīžos, kad esat kopā ar citiem cilvēkiem klātienē, gan tad, kad sazināties ar citiem tiešsaistē.

Privātuma pamatā ir jūsu lēmumi. Jūsu un jūsu ģimenes attieksme pret privātumu var krasi atšķirties no citu cilvēku un viņu ģimeņu attieksmes. Apzinoties, kādu informāciju uzskatām par privātu un kā mūsu rīcība tiešsaistē var ietekmēt mūsu privātumu, mēs varēsim pieņemt pareizākus lēmumus par savu privātumu.

Privātums arī mainās atkarībā no tā, ar kāda veida informāciju dalāties un ar ko dalāties.

Jautājumi skolēniem

Piemēram, vai jūs atklātu savu mājas adresi tālāk minētajām personām?

1. Jūsu vecāki/aprūpētāji vai citi tuvi pieaugušie
2. Jūsu draugi
3. Jūsu pedagogs
4. Svešinieks/ne tik labi pazīstama persona
5. Drauga draugs
6. Organizācija vai uzņēmums

Kopsavilkums

Informācijas sniegšana skolēniem

Daloties ar informāciju tiešsaistē, ir svarīgi apsvērt, kas redzēs šo informāciju un vai jūs (vai persona, ar kuras informāciju dalāties) jūtaties ērti, atklājot šo informāciju noteiktām auditorijām.

Atklājot noteiktu informāciju neīstajai auditorijai, varat saskarties ar nepatīkamām sekām nākotnē. Ja atklāsi savu adresi svešiniekiem vai ne tik labi pazīstamiem cilvēkiem, viņi var ierasties jūsu dzīvesvietā, un tas nav droši. Kaut arī dažādās pasaules vietās šāda iespējamība var būt lielāka vai mazāka, ir jāņem vērā pastāvošais risks (un iespējamais kaitējums). Lai saprastu, kādi ir droši lēmumi par privātumu, jums ir jāapzinās, kādas ir informācijas izpaušanas sekas.

Pārpratumi saziņā

Diskusija

Informācijas sniegšana skolēniem

Parunāsim par to, ko un kā mēs sakām īsziņās un kā šāda veida saziņa atšķiras no sarunas klātienē.

Jautājumi skolēniem

Kā saruna ar īsziņām var atšķirties no sarunas klātienē?

1. Neredzot otra cilvēka reakciju, jūs ne vienmēr varat zināt, ko viņš domā par jūsu teikto. Jūs varat neapzinoties aizskart kāda jūtas.

Informācijas sniegšana skolēniem

Runājot aci pret aci, jūs varat vērot sarunu biedra reakciju, tostarp redzēt ķermeņa valodu un dzirdēt balss toni. Sazinoties tiešsaistē, daļa no šī konteksta pazūd.

Tomēr tiešsaistē varat iegūt citu veidu kontekstuālo informāciju, kas var palīdzēt saziņā (piemēram, platformām var būt noteiktas normas, kas palīdz saprast, kā informācija tiek interpretēta).

Jautājumi skolēniem

Ja sarunā trūkst kontekstuālu mājienu (piemēram, ķermeņa valodas, balss toņa), kā jūsu īsziņas vai citu veidu tiešsaistes ziņojumi varētu tikt pārprasti (piemēram, pārprasts joks vai aizskartas jūtas)?

Ja sarunā aci pret aci rastos pārpratums, kā jūs rīkotos, lai to novērstu? (Piemēram, jūs varētu atvainoties vai izskaidrot, ko bijāt domājis.) Kā tas varētu atšķirties (t.i. grūtāk vai vieglāk), rakstot īsziņu?

Kas ir tava auditorija?

1. daļa

Informācijas sniegšana skolēniem

Esot tiešsaistē, mēs atklājam datus par sevi, tomēr ir veidi, kā varam pārvaldīt savu privātumu un reputāciju tiešsaistē. Sociālajos tīklos parasti ir iestatījumi, kas mums ļauj izvēlēties, kas redz mūsu publicēto saturu. Lai gan šo iestatījumu pielāgošana neierobežo datu analīzi, tostarp metadatu analīzi, ko veic trešās puses (piemēram, reklāmdevēji, pētnieki, uzņēmumi) un mūsu izmantotās platformas, šie iestatījumi bieži vien ierobežo, ko redz citi sociālo tīklu lietotāji vai kādai informācijai var piekļūt uzņēmumi vai reklāmdevēji.

Zinātkārajiem — metadati pamatā ir dati par datiem. Metadati var ietvert (bet ne tikai) datus par to, cikos jūs iegājāt sociālajā platformā, jūsu atrašanās vietu, kamēr izmantojat platformu, vai informāciju par jūsu tiešsaistes savienojumiem.

Katrā sociālajā platformā ir atšķirīgi privātuma iestatījumi, taču tie palīdz mums izvēlēties savu auditoriju. Piemēram, varam iestatīt, lai mūsu ieraksti būtu pilnībā publiski, redzami tikai draugu draugiem, pieejami tikai kādas personas draugiem vai tikai konkrētiem draugiem. Šie iestatījumi ietver arī citu veidu funkcionalitāti, piemēram, atrašanās vietas datus un dalīšanās atļaujas. Sīkfailus, mērķtiecīgas reklāmas vai meklēšanas ieteikumus var izslēgt lielākajā daļā pakalpojumu, veicot dažas izmaiņas opcijās/iestatījumos. Turklāt ir pieejami tīmekļa pārlūku paplašinājumi un citi digitāli pakalpojumi, kas var palīdzēt aizsargāt privātumu tīmeklī (piemēram, privātuma paplašinājums “Do Not Track”, ko piedāvā Electronic Frontier Foundation).

2. daļa

Sadarbība grupā

Sadali dalībniekus pa pāriem.

Jautājumi skolēniem

Kopīgi padomājiet par visām sociālajām platformām, kurās jums katram ir konts.

Vai zināt, kādi ir jūsu pašreizējie privātuma iestatījumi katrā šajā sociālajā platformā?

Grupas aktivitāte

Informācijas sniegšana skolēniem

Aplūkosim šo iestatījumu iespējas un noskaidrosim, kuri iestatījumi ir piemērotākie

noteiktās situācijās un platformās.

Katrs apmeklējiet sociālo platformu, kuru lietojat, un pārbaudiet savus privātuma iestatījumus. Parasti privātuma iestatījumi atrodas konta iestatījumu sadaļā, dažas platformas pat piedāvā īpašas funkcijas privātuma iestatījumu pārbaudei.

Kad esat izpētījuši savus privātuma iestatījumus, apspriediet tos ar savu partneri. Kāpēc izvēlējāties tieši tādus privātuma iestatījumus? Vai dažkārt privātuma iestatījumi ir kontekstuāli (piemēram, konkrēti iestatījumi ir piemēroti tikai noteiktos gadījumos)? Vai kādreiz esat mainījuši savus iestatījumus? Cik bieži tos maināt? Kāpēc?

Noteikti aplūkojiet privātuma iestatījumus, kas kontrolē informācijas kopīgošanu ar citiem cilvēkiem platformā, kā arī iestatījumus, kas nosaka, cik daudz datu var saņemt attiecīgā platforma un saistītās trešās puses (piemēram, reklāmdevēji). Tie visi ir svarīgi aspekti, lai pārvaldītu privātumu digitālajā vidē, kuru izmanto svešinieki, attālas paziņas, draugi un ģimene, uzņēmumi.

Sadarbība grupā

Atvēli dalībniekiem 5 minūtes diskusijai tajos pašos pāros un pēc tam iesaisti visu grupu, lai apspriestu tālāk norādītos jautājumus.

Diskusija

Jautājumi skolēniem

Vai jūsu konti ir publiski, privāti vai ar citiem iestatījumiem? Kāpēc izvēlējāties šo iestatījumu?

Vai pašreizējie privātuma iestatījumi jūs apmierina?

Kādos gadījumos ir pieņemami dalīties publiski, un kad ir vēlams iestatīt saturu kā privātu?

Vai jūtaties ērti, atklājot savu informāciju sociālajās platformās vai uzņēmumiem, kas rāda reklāmas šajās platformās? Kāpēc vai kāpēc nē?

Vai šī saruna maina jūsu viedokli par privātuma iestatījumiem? Kāpēc vai kāpēc nē?

Uzdevums

Uzdevums

Uzdevums

Līdz šim esam runājuši par dažādām tēmām — privātumu, to, kā mūsu publicētais saturs veido mūsu tēlu, to, kā dažādi cilvēki var saprast vēstījumu atšķirīgi un kāpēc iestatījumi var palīdzēt izlemēt, kādu saturu publicēt noteiktai auditorijai. Tagad laiks izmantot iegūtās zināšanas!

Nākamajās 30 minūtēs vienatnē izvērtējiet trīs tālāk redzamos scenārijus un uzrakstiet īsu rindkopu par katru no tiem.

1. Sandrai ir trīspadsmit gadi, un pēdējā laikā viņa ir aizrāvusies ar dziedāšanu. Viņai šķiet, ka pagaidām viņai šī nodarbe nepadodas tik labi, bet viņa vēlas pastāstīt saviem draugiem par savu jauno aizraušanos un saņemt viņu vērtējumu. Sandra apsver iespēju kādā sociālajā platformā pievienot dažus video, kuros viņa dzied. Kāda veida platformu tu ieteiktu? Kādi, tavuprāt, būtu vislabākie privātuma iestatījumi šajā platformā? Lūdzu, paskaidro, kāpēc.
2. Reinim ir sešpadsmit gadi, viņam ļoti patīk gatavot, kā arī veidot jaunas receptes. Viņš ir izmēģinājis vairākas vistas ēdienu receptes un vēlas publicēt šīs receptes saviem draugiem, kā arī cilvēkiem, kurus interesē kulinārija. Kāda veida platformu tu ieteiktu? Kādi, tavuprāt, būtu vislabākie privātuma iestatījumi šajā platformā? Lūdzu, paskaidro, kāpēc.
3. Undīnei ir astoņpadsmit gadi, un nākamā viņa vēlas uzsākt darba meklējumus. Viņa zina, ka darba devēji gribēs redzēt viņas CV, taču viņa nav droša par to, kā uzrakstīt efektīvu CV. Viņa vēlas strādāt IT nozarē, taču nezina, kādi amati ir pieejami un vai viņa ir tiem atbilstoši kvalificēta. Undīne vēlas saņemt padomus vai ieteikumus no cilvēkiem ar līdzīgām interesēm, taču viņas pašreizējā paziņu tīklā nav neviena cilvēka, kas strādā IT nozarē. Kāda veida platformu tu viņai ieteiktu? Kādi, tavuprāt, būtu vislabākie privātuma iestatījumi šajā platformā? Lūdzu, paskaidro, kāpēc.

Ja iespējams, nākamajā grupas sanāksmē lūdz dalībniekiem sadalīties tajos pašos pāros un apspriest uzdevumu.